

Bronnen en 'Lees meer' bij Tegenwicht Essay # 75

Beemsterboer, Toon; 'Ik de Turkse staat vernietigen? Ik ben schrijver, geen terrorist' - De Turkse schrijver Asli Erdoğan, een van de winnaars van de Prinses Margriet Cultuurprijs die dinsdag in Paradiso wordt uitgereikt, zat 136 dagen in de cel en is in afwachting van haar proces. „De hele zaak is kafkaësk.” - NRC - 8 mei 2017

De Turkse schrijfster Asli Erdoğan lag op 16 augustus vorig jaar thuis in Istanbul te slapen, toen een anti-terreureenheid van de politie haar appartement binnenviel. „Ik schrok me wild. Er stormden tientallen agenten met helmen, pantseruitrusting en automatische geweren mijn huis binnen. Er stonden zelfs sluipschutters op de daken opgesteld. Ze hebben zeven uur lang mijn huis doorzocht, op zoek naar bewijs dat ik de [Koerdische guerrillabeweging] PKK steunde. Ze haalden alles overhoop, vernielden mijn spullen, en trokken al mijn 3.500 boeken uit de kast.” De vangst: USB-sticks met haar werk, brieven die Koerdische gevangenen haar hebben gestuurd toen ze columnist was bij de krant Radikal, en boeken over de Koerdische geschiedenis. „Ze waren duidelijk op zoek naar dingen waarmee ze me konden afschilderen als een terrorist”, zegt Erdoğan, een fragiele vrouw met een expressief gezicht en fel oranje haar. „Die brieven zijn in 2004 gepubliceerd als boek, dat gewoon in de winkel lag. Ze willen me erin luizen.”

Beemsterboer, Toon; Journalist kwijnt weg in de Turkse cel - Persvrijheid Turkije - Ahmet Turan Alkan schreef literaire columns in een krant gelieerd aan de gülenbeweging. Nu zit hij depressief en twaalf kilo lichter in de gevangenis. NRC 1 maart 2017

Talat Alkan bezoekt elke week trouw de Silivri-gevangenis bij Istanbul. Daar zit zijn vader, journalist Ahmet Turan Alkan (63), in hechtenis. Ze mogen een uur met elkaar praten, van elkaar gescheiden door kogelwerend glas. „Tijdens die gesprekken probeert hij zich groot te houden”, zegt Alkan.

„Hij zegt dat de gevangenis op het Hilton lijkt, en dat het eten uitstekend is. Maar hij is daar twaalf kilo kwijtgeraakt en ik merk dat hij depressief is. Hij is een man van boeken en probeert zijn geest te kalmeren door te lezen. Maar ze hebben hem al vier maanden geen boeken gegeven.”

Alkan werd in juli vorig jaar opgepakt in Bursa. De reden: hij schreef columns voor de Turkse krant *Zaman*, [...]

Na de arrestatie van zijn vader heeft de overheid al diens bezittingen geconfisqueerd, en bankrekeningen bevroren.

Beemsterboer, Toon; Kushandje in de rechtszaal: 'Schat, je hebt de journalistiek met verve verdedigd' - Persvrijheid in Turkije – NRC 27 juli 2017
Deze week staan journalisten van de onafhankelijke Turkse krant *Cumhuriyet* voor de rechter. Ze worden beschuldigd van het voeren van een asymmetrische oorlog tegen de regering.

Zeventien medewerkers van *Cumhuriyet*, de meest kritische en onafhankelijke krant die Turkije nog rijk is, zijn aangeklaagd wegens steun aan terrorisme. Tijdens het proces moeten ze zich voortdurend verantwoorden voor hun werk: koppen, verhalen, nieuwsgaring, tweets. [...]

De aanklagers stellen dat de verdachten met hun berichtgeving steun hebben verleend aan drie terroristische organisaties: de Koerdische Arbeiderspartij PKK, de ultra-linkse splintergroep DHKP-C, en bovenal de beweging van imam Fethullah Gülen, [...] Hun verhalen zouden onderdeel zijn geweest van een 'perceptie-operatie' die tot doel had een 'asymmetrische oorlog' tegen de regering te ontketenen. [...]

De 324 pagina's tellende aanklacht bestaat vrijwel geheel uit koppen, verhalen, columns en tweets, die op het moment van publicatie niet tot vervolging hebben geleid. [...]

Van juridische argumenten is helemaal geen sprake. [...]

Büyük, Hakan; Deze journalisten durven kritisch te berichten over het Erdoğan-regime; Zaman Vandaag, 23 september 2016

In geen ander land zitten meer journalisten in de gevangenis dan in Turkije. Zaman Vandaag licht er een paar uit.

Volgens de journalistenorganisatie P24, Platform voor Onafhankelijke Journalistiek, zitten momenteel 120 journalisten, onder wie columnisten en hoofdredacteuren, vast in Turkije. Dit is meer dan het totale aantal journalisten [...] vastzit in [... volgt een reeks van landen en cijfers ...]. Het gros '...' is gearresteerd na de coup poging [...]. [...] Beschuldigingen: "lidmaatschap van een terroristische organisatie" en "het verkondigen van propaganda voor een terroristische organisatie". [...] PKK en *Hizmet* [...]. Eén ding hebben zij gemeen, namelijk dat ze allen kritisch hebben bericht over het regime.

Koning, Marloes de; Creatief gebruik anti-terreurwet: Turkse rechter sluit critici op - Turkije sluit alweer drie critici op wegens propaganda voor terreur. De Europese Commissie maakt bezwaar. NRC - 21 juni 2016

Turkse autoriteiten zijn maandag een stap verder gegaan in het beknotten van de vrijheid van meningsuiting. Drie prominente activisten voor persvrijheid, waaronder de Turkije-vertegenwoordiger van Verslaggevers zonder Grenzen, zijn in hechtenis genomen op verdenking van het maken van propaganda voor terreur. Daaruit blijkt dat het ook voor vertegenwoordigers van mensenrechtenorganisaties in Turkije steeds moeilijker is om te werken. [...]

Er loopt tegen nog 37 andere gasthoofdredacteuren een juridisch onderzoek. Door Özgür Gündem te steunen maken ze volgens de aanklagers mogelijk 'propaganda voor terreur'.

Vervolging kan door creatief gebruik van de omstreden Turkse anti-terreurwet.

Koning, Marloes de; Ik verlaat Turkije treurig en met een half verdoofde kaak - Afscheid van Turkije - Correspondent Marloes de Koning verlaat deze maand na

drie jaar haar standplaats Istanbul. Ze begon optimistisch: na jaren op de Balkan ging ze naar een energiek land met fikse economische groei. Nu worstelt ze om de haat van de Turken op afstand te houden. NRC 24 december 2016.

[...]Het land waar ik drie jaar geleden heen verhuisde is in de greep van vooroordelen en wantrouwen. [...]

Een aantal van [mijn collega's] wordt bedreigd op Twitter. Buitenlanders krijgen overal de schuld van. De stemming is sinds de verkiezingen van juni 2015 bedrukker geworden. Achteraf werd in deze periode hoop verruild voor angst. [...] De achterdocht en haat hebben nieuwe pieken bereikt sinds 15 juli 2016, de dag van de verhinderde staatsgreep. [...]

Turkse collega's zijn kwistig met woorden als 'verrader'. Net als in speeches van politici tegenstanders steevast 'terrorist' heten. In de koppen draait alles om vriend of vijand. Buitenlanders zitten inmiddels duidelijk in de tweede categorie. [...]

Personen en organisaties worden en masse beschuldigd van betrokkenheid bij terreur. De afgelopen maanden zijn honderden ngo's gesloten. Schrijvers, advocaten, academici en activisten zitten vast. Net als een flink aantal democratisch gekozen oppositiepolitici. [...]

Recent wilde ik een verhaal maken over kindbruiden. [...]Een van de beste ingangen leek me een hulporganisatie die een opvanghuis runt voor voormalige kindbruiden. [...] Haar stichting is een van de honderden die op last van het openbaar ministerie en met een vage verdenking van 'relatie met terreur' is gesloten. Ze tast in het duister over waarom. [...]

Koning, Marloes de; Turkije geeft journalist 'standje' - Turkse aanklager vraagt na korte zitting vrijspraak voor Nederlandse verslaggever Frédérique Geerdink. NRC 8 april 2015

[...] Deze zaal in de rechtbank in Diyarbakir wordt gewoonlijk gebruikt voor processen waarin tientallen verdachten tegelijk worden berecht. In de ruimte voor verdachten staan honderd stoelen. [...]Het lijkt erop dat de Turkse staat even een waarschuwing heeft willen afgeven. [...],„Intimidatie. Even zeggen dat 'we je in de gaten houden'”, omschrijft Geerdink het. [...] Haar advocaat, die zelf ook wordt vervolgd om iets wat hij heeft gezegd in een zaak tegen 44 Koerdische journalisten, lijkt haar proces de gewoonste zaak van de wereld te vinden. „Buitenlandse journalisten worden in Turkije altijd als een spion gezien.”

Kruk, Marijn; Nobelprijswinnaar Pamuk steunt zijn uitgever in proces wegens belediging; Trouw 6 mei 2016

Murat Belge voor de rechter voor artikel over Erdoğan's beleid. 'Nooit heb ik Belge op een kwetsend woord betrap.'

[...]Belge stond deze week terecht wegens belediging van president Erdoğan. Dat niet eens zozeer wegens een scheldwoord, maar vanwege een tekst van drie pagina's waarin hij Erdoğan's beleid bekritiseerde. "Ik lees Belge al meer dan veertig jaar", zegt Pamuk terwijl hij met een klein gezelschap, onder wie Belge en zijn

vrouw zit te wachten op het begin van proces. "Nooit heb ik hem op een kwetsend woord kunnen betrappen [...].

"Wanneer iemand meer dan tweeduizend rechtszaken begint wegens belediging, zou hij wellicht eens tien minuten moeten nadenken over de vraag waarom hij steeds beledigd wordt", zegt Belge. "Maar kennelijk maalt de president niet om dergelijke vragen." [...]

"Ik schets hoe democratische rechten in aanloop naar de laatste verkiezingen met voeten werden getreden." Orhan Pamuk, verontwaardigd: "Geen sentimentele situatieschets dus, maar een objectieve vaststelling van de feiten!"

Laan, Cees van der; Sociale media brengen niet vanzelf meer vrijheid;

Trouw, hoofdredactie, 6 juni 2015

De Turkse journaliste Sevgi Akarcesme, werkzaam voor de Turkse krant Zaman, [...] is inmiddels aangeklaagd vanwege een kritische tweet over het machtsmisbruik van de president, en ze houdt er ook rekening mee dat ze gearresteerd wordt als ze terug is. [...]

Wie kritisch schrijft over Erdoğan moet rekening houden met aanklachten, smaadcampagnes, arrestaties, anonieme bedreigingen, bezoeken van belastinginspecteurs, problemen met de levering van papier en adverteerders die onder druk opdrachten intrekken. Kranten krijgen geen verschijningsverbod - dat klinkt namelijk heel ondemocratisch - maar hun functioneren wordt heel moeilijk gemaakt. [...]

"Dankzij deze intolerante president is Turkije uitgegroeid tot de grootste gevangenis ter wereld voor journalisten. Nergens zijn meer journalisten opgesloten."

Markus, Niels & Terpstra, Jenda; 'Wint Erdoğan, is dit het laatste referendum' – Trouw 25 maart 2017

De Turks-Nederlandse Füsun Erdoğan zat jarenlang in een Turkse cel. Vanuit Rotterdam opereert zij nu 'voorzichtig'.

[...] In 1996 werd zij staande gehouden [...] Erdoğan werd de auto ingesleurd, eerder die dag was haar man al opgepakt. Justitie verweet hen lidmaatschap van een illegale marxistische organisatie. Ze werd gemarteld met elektroshocks, haar onder vragers dreigden haar te verkrachten. Door haar Nederlandse paspoort ontkwam ze [...] na 4,5 jaar [...].

In 2006 werden zij en haar man opnieuw gearresteerd. Haar man werd na nog eens 4,5 jaar cel vrijgelaten. Erdoğan werd na ene jarenlang voorarrest in 2013 veroordeeld tot 789 jaar gevangenisstraf. [...] "Mijn familie begon toen een internationale mediacampagne [...] en spraken voor de Europese Commissie in Straatsburg."

Op 8 mei 2013 werd zij geheel onverwachts vrijgelaten. Ze vluchtte naar Nederland.

Oostveen, Margriet; Tegen angstpolitiek – column ‘In ballingschap’ – De Volkskrant 30 augustus 2016

Opgesloten en beschoten hoofdredacteur gelooft nog in modern Turkije. Hoe bang is Can Dündar? We skypen, want hij is ondergedoken op een geheim adres buiten Turkije. [...] beschoten [...] Can Dündar (55), dan nog hoofdredacteur van de laatste onafhankelijke Turkse krant *Cumhuriyet*. Daarvoor al internationaal bekend dankzij vrijzinnige documentaires, die hij maakte met zijn vrouw Dilek. [...] Nu symboliseert Dündars leven juist de manier waarop Europa's vluchtelingenfixer, de Turkse president Erdoğan, democratie en vrije meningsuiting de nek omdraait. [...]

Onder zijn leiding publiceert *Cumhuriyet* in 2015 over wapenleveranties door de Turkse geheime dienst aan Syrische rebellen. Erdoğan zegt op tv dat Dündar en zijn krant voor 'dit misdrijf' zullen boeten. Dündar en zijn bureauchef Erdem Gül verdwijnen ruim drie maanden in de cel, tot de Hoge Raad dat in afwachting van het proces verbiedt. [...]De afgelopen maand zijn ruim honderd Turkse mediacollega's vastgezet. [...]

Trouw; Ankara rekent keihard af met media en journalisten – 25 juli 2016

De Turkse president Erdoğan en zijn regering sluiten vele tv-zenders en kranten. Journalisten worden vervolgd, de buitenlandse vooralsnog niet.

[...] Ankara heeft 131 media-organisaties de nek omgedraaid. [...] Er staat 91 journalisten op de arrestatielijst. [...] Er zou zijn aangetoond dat deze media banden hadden met de “terroristische” Gülenbeweging, die zij verantwoordelijk houdt voor de mislukte coup van deze maand. [...]

Een aantal van de ontslagen journalisten richtten daarop de *Muhabir Agency* op [...] Die nieuwsorganisatie werd deze week op de sluitingslijst geplaatst. [...] Deze week kreeg ook de kinderzender *Yumurcak* te horen dat hij zal worden ontbonden.

Trouw; Journalist Geerdink wordt waarschijnlijk Turkije uitgezet - 9 september 2015

[...]Geerdink, die onder andere werkt voor het Nederlandse ANP, werkt sinds 2006 in Turkije. Ze schrijft veel over de Koerdische minderheid in het land.

Journalisten die daarover schrijven, of banden hebben met de Koerden, worden door Turkije gezien als staatsvijanden. Mede daardoor werd Geerdink in januari opgepakt. In april kwam ze weer vrij.

Zondag werd Geerdink door de Turkse politie voor een tweede maal gearresteerd [...]Twee journalisten van het Britse Vice News werden vorige week het land uitgezet. Hun Turkse assistent blijft in de cel zitten.